

SANDARA

LITHUANIAN

NEWSPAPER

CENTER FOR RESEARCH
LIBRARIES

EINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

840 West 33rd Street
Chicago, Illinois, 60608

Telephones:

(312) 927 4789

(312) 543 8198

PRICE 50 CENTS

* VLIKO METAI *

September 16 - 30, 1984

NR. 16.

VIENINGA KOVA UŽ LIETUVOS LAISVĘ!

Dešimtojo Amerikos Lietuvių kongreso šūkis. Kongresas įvyks 1984 m. spalio 27-28 dd.
5001 West 79th St., Quality Inn Midway, Chicagoje, IL.

ALTO vadovybė intensyviai ruošiasi Amerikos Lietuvių Kongresui

KALBĖTOJAI AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESE

Dešimtame Amerikos Lietuvių Kongrese, kuris įvyks spalio 27-28 d.d. Čikagoje, Amerikos Liet. Tarybos penkerių metų veiklos pranešimą padarys dr. K. Šidlauskas, Adv. P. Žumbakis kalbės lietuvių teisėms ginti reikalais ir apie lietuviams neleistinai keliamas bylas. Apie mūsų diplomatinę institucijų darbą Lietuvos laisvinimo srity kalbės Lietuvos atstovas prie Vatikano St. Lozoraitis, Jr., apie Amer. Lietuvių Tarybos įsikūrimą ir tolimesnes veiklos perspektyvas kalbės pirmosios ALTO valdybos narys J. Laučka, apie jaunimo įtraukimą į Lietuvos laisvinimo darbus skaitys Alg. Šilas. Kongreso bankete kalbės VLIKO pirm. dr. K. Bobelis, kuris baigiamajame kongreso posėdyje padarys svarbų pranešimą apie tarptautinę politinę raidą ir Lietuvos laisvinimo darbus

VAŠINGTONO RŪPESČIAI PETKAUS LIKIMU

Europos saugumo ir bendradarbiavimo komisija Vašingtone savo biuleteny "CSCE Digest" rugp. 14 d. rodo gilų susidomėjimą kalinamo Viktoro Petkaus likimu. Skelbia apie tai, kad Tarptautinis Raudonasis Kryžius prašytas praveisti patarimą apie Petkaus padėtį. Prie jo, kalinamo Permėje, nebuvo prileista net jo žmona, nuvykusi jį aplankyti. Sen. Percy specialiai kreipėsi į Tarpt. Raudonojo Kryžiaus direktorių, kad padėtų kalinamam V. Petkui.

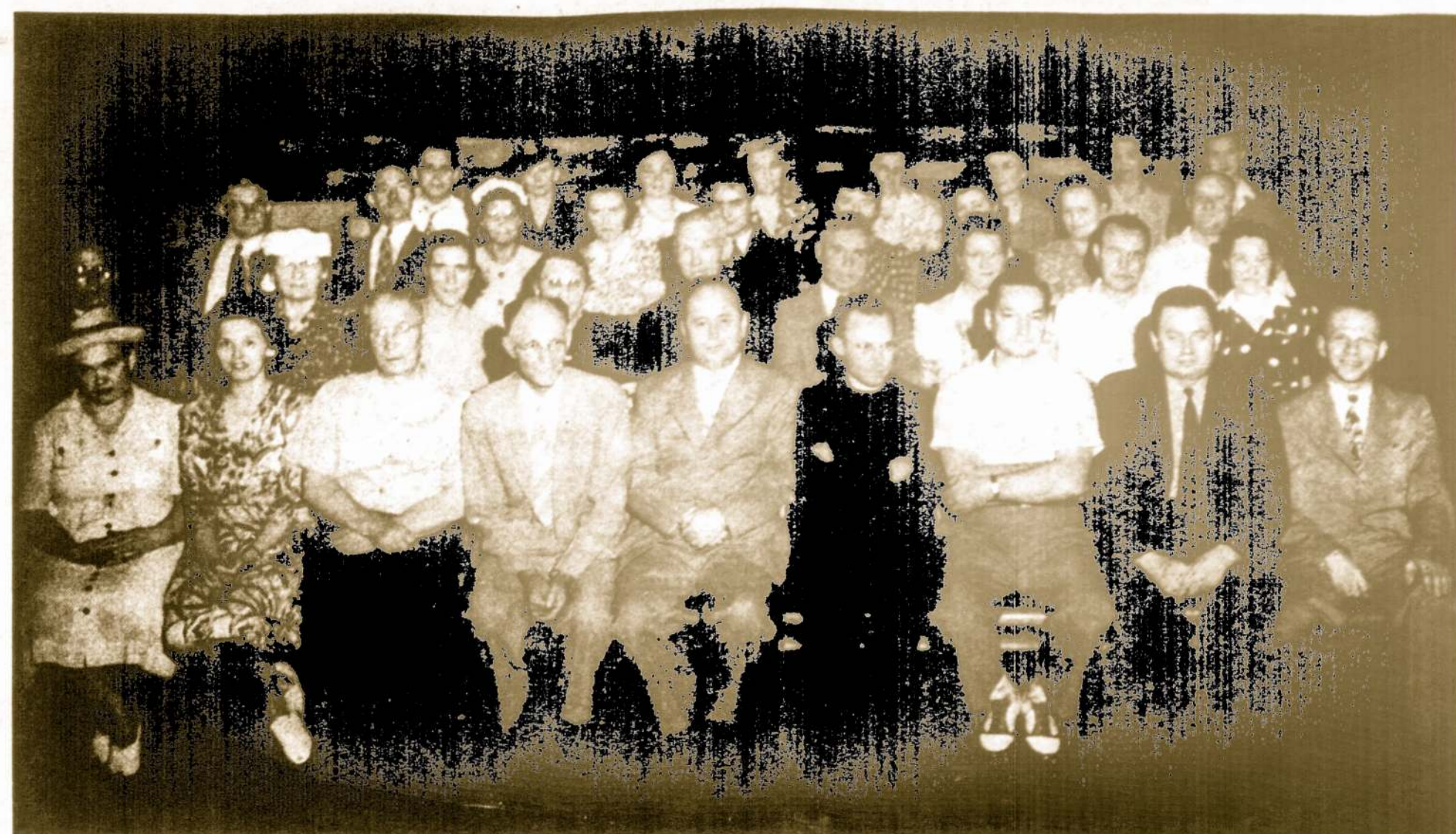
POVILAS P. DARGIS,
Susivienijimo Lietuvių Amerikoje prezidentas ir SANDAROS centro valdybos pirmininkas

POVILAS P. DARGIS buvo pirmojo Amerikos Lietuvių Kongreso, Pittsburgh, Pa., rengimo komiteto pirmininku. POVILAS P. DARGIS š.m. spalio 9 d. buvo pakviestas dalyvauti Baltuosiuose Rūmuose Amerikos fraternalių organizacijų vadovų konferencijoje ir priėmime.

KINGSTON, PA. spalio 25 - 28 dd. įvyks Luzerne County tautinių grupių festivalis, kur dalyvaus lietuvių tautinių šokių vienetas "Grandinėlė" iš Ohio. Lietuvių paviljonu rūpinasi Vyčių 143 -čia kuopa iš Pittston, PA. ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) 7-tas apskritis, Nellie T. Bayoras iš Pittston yra rengimo komiteto pirmininkė.

Nuotraukoje (iš kairės) - Dorothy Banos ir Nellie T. Bayoras.
(Nuotr. Tom Beky, Swoverville, PA.)

Pirmojo, ALT sušaukto, Amerikos Lietuvių Kongreso, 1943 m. rugsėjo 2-3 d., Pittsburgh, Pa., rengimo komitetas. Pirmoj eilėj iš kairės: Vera Kuličienė, G. Dargienė, Juozas Tamkevičius, Petras Pivaronas, Povilas Dargis, komiteto pirmininkas, kun. P. Lunskis, J. Noris, Stasys Gabaliauskas ir Kazys Pakiel.

VLIKO TARYBOS POSĖDIS

VLIKO Tarybos posėdis įvyko 1984 metų rugsėjo 29 d. Čikagoje, Jaunimo Centre.

Pirmininkavo Stasys Žadeikis, Lietuvos Ūkininkų Partijos Užsienio Delegatūros atstovas, sekretoriavo Jonas Jurkūnas, Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos atstovas.

Posėdyje dalyvavo 14-kos organizacijų atstovai ir antrininkai, PLB atstovas p. Dirvonas.

Priimtas praėjusio posėdžio protokolas, kurį perskaitė Mykolas Pranevičius, Lietuvos Socialdemokratų Partijos atstovas.

VLIKO Tarybos pirm. Stasys Žadeikis savo pranešime plačiai palietė bendrą okupuotos Lietuvos padėtį, mūsų tautos naikinimą, būsimosios Lietuvos sienų klausimą ir kt.

VLIKO valdybos pranešimas, pirm. pav. dr. D. Krivickui negalint posėdyje dalyvauti, pateiktas raštu. Apibūdinti VLIKO veiklos tarpiniai, tarptautinė padėtis ir apžvelgta paskutinių poros mėnesių VLIKO valdybos veikla.

Jau anksčiau pradėti pasiruošimai VLIKO seimui, kuris įvyks 1984 m. gruodžio 1 - 2 d.d. Čikagoje, Jaunimo Centro patalpose. Rengimo komitetui pirmininkauja K. Oželis.

Pranešimas, kurį turėjo padaryti M. Valiukėnas, apie VLIKO Tarybos organizacinę persitvarkymą, atidėtas kitam posėdžiui. Šiam klausimui nagrinėti peritame posėdyje buvo sudaryta komisija iš M. Valiukėno (pirm.), G.J. Lazausko ir dr. V. Šimaičio.

J. Jurkūnas, tęsdamas peritame posėdyje dr. J. Meškausko paskaitoje apie VLIKO uždavinius pareikštas mintis, daugiau palietė pritaikymo bei įvykdymo reikalus. Jis pasiūlė, kad sekančiuose posėdžiuose detaliau būtų panagrinėti VLIKO informacijos reikalai, jaunimo, okupuotos Lietuvos politinė, kultūrinė, ekonominė raida ir kt.

Pakviesti sekantiems posėdžiams, iš eilės, šie prelegentai: G.J. Lazauskas - informacijos reikalais, K. Burba - okup. Lietuvoje vykstančios raidos stebėjimo klausimu ir V. Šoliūnas - jaunimo reikalais.

Be to, J. Jurkūnas painformavo apie VLIKĄ knygos paruošimo baigiamuosius ir pradėtus išleidimo darbus.

Po šio posėdžio VLIKO Tarybos pirmininko pareigas perėmė G.J. Lazauskas, Lietuvos Valstiečių Liaudininkų Sąjungos atstovas, o sekretoriaus - Ignas Petrauskas, Lietuvos Darbo Federacijos atstovas.

NAUJOJO LIETUVIO VYSKUPO PAULIAUS BALTAKIO KONSEKRACIJA

Portland, Maine rugsėjo 14 d. katedroje konsekracijos iškilmėse dalyvavo tūkstantinė minia, o apeigoose 120 kunigų ir 23 vyskupai.

Po pamaldų Kennebunkporte buvo priėmimas. Naują vyskupą sveikino VLIKO pirm. dr. K. Bobelis, PLB pirm. V. Kamantas, JAV LB pirm. dr. A. Butkus, ALTO vardu sekr. G.J. Lazauskas ir daugelis kitų org. atstovai.

Priėmimą gana sklandžiai pravedė dr. J. Stukas. Jis, pristatydamas kalbėti ALTO sekretorių, priminė visiems ir apie Amerikos Lietuvių Kongresą Čikagoje.

ETNINIŲ GRUPIŲ SUVAŽIAVIMAS

JAV Etninių Grupių Konfederacija rugsėjo 21 d. turėjo savo suvažiavimą Vašingtone. Šią konfederaciją sudaro 18 tautybių. Kadangi JAV-se yra apie 37 milijonai piliečių, laikančių save etninės kilmės, tai ši konferencija darosi žymus veiksnys. Ji prieš rinkimus suvažiavime svarstė demokratų ir respublikonų rinkimines platformas, priimdama rezoliuciją, randančią, kad etninių grupių idealams daugiau palankumo randa respublikonų platformoje. Sekantis suvažiavimas numatytas 1985 m. Vašingtone. Šios konfederacijos garbės pirm. yra dr. J. Genys. Iš lietuvių šiame suvažiavime, atstovaudami ALTUI, dalyvavo dr. J. Genys ir kun. dr. J. Prunkskis.

JAV-bės jau dabar rūpestingai ruošiasi artėjančioms Budapešte ir Ottavoje tarptautinėms konferencijoms, kurios įvyks 1985 m. ir kuriose dalyvaus 35 valstybės, pasirašiusios Helsinkio susitarimus. Norėdama pasiinformuoti ir perteikti pavergtų tautų pageidavimus Valstybės departamentą rugsėjo 21 d. aplankė delegacija iš lietuvių, latvių, estų, lenkų, čekų, bulgarų, vengrų. Iš viso delegaciją sudarė 8 žmonės. Iš lietuvių buvo Amer. Liet. Tarybos atstovai dr. J. Genys ir kun. dr. J. Prunkskis. Jiems tautinių grupių delegacija perteikė informacijas apie Maskvos priespaudą, laužant Helsinkio susitarimuose numatytas žmogaus teises, emigracijos laisvę, informacijų laisvę.

BALFO VAJUS

Balfo Čikagos apskritis rugsėjo 23 d. savo sušauktame šaulių salėje veikėjų pasitarime, kuriam pirmininkavo apskr. pirm. St. Vanagūnas, pradėjo savo vają. Pasitarime dalyvavęs red. Gr. Lazauskas pasveikino ALTO vardu ir pakvietė dalyvauti Amerikos Lietuvių Kongrese.

SANDARA

LITHUANIAN NEWS PAPER

Published semimonthly, during July & August monthly, by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC. Second class postage paid at Chicago, Illinois Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE: 840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone Yards 7-4789 or (312) - 543 - 8198.

SUBSCRIPTION RATES: In The United States per year \$10.00 In Foreign Countries per year \$10.00 POSTMASTER: Send address changes to SANDARA, 840 W. 33rd St. Chicago, IL 60608

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

UŽSAKYMŲ KAINA:

Suvienytose Valstybėse metams \$10.00 Užsienyje metams \$10.00

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara

Lithuanian National League of America

ALT SANDAROS CENTRO VALDYBA:
pirmininkas - Povilas P. Dargis,
pirmininkas vicepirm. - Aleksandras J. Chaplikas,
antrasis vicepirm. - Julius R. Kuzas,
centro v-bos sekr. ir organo Sandaros redaktorius - Grožvydas J. Lazauskas,
centro valdybos išd. - Hildė Kuzienė,
Centro valdybos vicepirmininkai: Alena Devenienė, Antanas Andriulionis, dr. Algirdas Budreckis, dr. Vytautas P. Dargis, Vyto Užnys.
Kontrolės komisija: Ona Jagėla, Edita Rimkus ir Jonas Galminas.

Svietimo komisija: Edvina Vankus (Miami, FL), Edvardas Boreiša (Chicago, IL.), Petras Bružas (Chicago, IL.), Antanas Sukauskas (Detroit, Mich.), dr. Algirdas Budreckis (Boston, MA.), Vaclovas Prūsas (Chicago, IL.), Juozas Ruovakas (Los Angeles, CA), Stepas Paulauskas (Cicero, IL), Elena Prekerienė (NY).
Teisė patarėjas: dr. Kazys Sidlauskas.
ALT SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAS: 840 West 33rd Street, Chicago, IL. 60608.

Bostono padangėje ...

SO. BOSTONO LIETUVIŲ PILIEČIŲ DRAUGIJA

85 METŲ SUKAKTIES PROGA

DR. ALGIRDO BUDRECKIO KALBA, pasakyta 1984 m. rugsėjo 16 d. Bostono Lietuvių Piliečių Draugijos sukaktuviniame minėjime - bankete, So. Boston, Mass.

Mielas Vakaro Vedėjų, Garbingi svečiai ir brangūs Draugijos nariai! Šiandien susirinkome prie puotos stalų paminėti mūsų Draugijos aštuoniasdešimt penktą gimtadienį. Su pasitenkinimu ir pasididžiavimu sugužėjome prie perkrautų skėdžių, Juk žinome, kad South Bostono Lietuvių Piliečių Draugija yra seniausia ir didžiausia Lietuvių organizacija Bostone, gal net ir visoje Massachusetts valstybėje. Šiuo metu Draugija turi apie 1200 narių. Tur ir tvarko keturių aukštų gražų mūrį, namų parengimams ir koncertams. Draugijos nekilnojamas turtas siekia \$500,000. Pernai, 1983 metais, pajamų būta \$329,983. Draugijos patalpas nuolat naudoja Amerikos Lietuvių Taryba, Lietuvių Bendruomenė, SLA ir Sandaros kuopos, šachmatų klubas, skautai ir skautės, šaulių kuopa, Lietuvių Enciklopedijos leidykla, Tautos kooperatyvas ir Bostono Lietuvių Tautinių Šokių Sambūris, Draugijos sales tradiciniams renginiams dar naudoja Petro Višcino bei Minkų radijai, Šv. Petro parapija ir Bostono Lituanistinė Mokykla. Draugija tą pasiekė tik darbu, užsipyrimu ir pasiaukojimu. Ką senieji sukūrė, tą ir jaunesnieji perėmė ir toliau tęsia.

Lietuvių Piliečių Draugijos tikslas yra: rūpintis kultūros reikalais, skleist švietimą lietuvių tarpe, rūpintis labdaryste ir padėti lietuviams būti gerais Jungtinių Amerikos Valstybių piliečiais. Savo tikslui siekti Draugija gali, pagal savo konstituciją: a) įgyti kilnojamą ir nekilnojamą turtą, b) laikyti patalpas kultūriniam susirinkimams ir pramogoms, c) įsteigti knygyną ir skaityklą, d) leisti leidinius, e) palaikyti artimus ryšius su kitomis lietuvių organizacijomis, f) teikti materialinę paramą vargė atsidūrusiems Draugijos nariams ir kitiems lietuviams ir g) aktyviai dalyvauti lietuvių visuomeniniame gyvenime. Su pasididžiavimu žiūrime į Piliečių Draugijos atsitiktus ir nuveiktus darbus. Įvertindami šią lietuvių instituciją reikia prisiminti kokiomis sunkiomis sąlygomis ji pradėjo gyvuoti. Toji istorija yra įdomi ir plati. Ją aptasakoti truktų gana ilgai, tad čia tik suminėsiu kelis brouzus iš Draugijos pradinio etapo. Maždaug iki 1890 m. Bostone apsigyveno gausenės skaičius lietuvių. Tuo metu lietuviai pradėjo kviesti lietuvius kunigus "velykinių" išklausti. Anot Amerikos lietuvių istoriko Jono Žiliaus - Žilinsko, 1892 m. buvo įsteigtos Vytauto Draugija ir Šv. Kazimiero Draugija. Tais pat metais pas siuvėjus dirbo 450 lietuvių, cukraus fabrike - cukernėje - 150 vyrų ir daug merginų. Be to, daug lietuvių dirbo geležies, statinių, virvių, zuperfosfato ir pianinų dirbtuvėse. Tarp 1895 ir 1913 metų buvo net 28 lietuvių siuvyklos. 1915 m. lietuvis darbininkas uždirbdavo nuo \$ 9 iki \$ 30 į savaitę. Žilius rašė, kad 1893 metais Bostone buvo 9 lietuvių siuvėjų darbovietės; 3 lietuviai turėjo biliardų sales, o 1898

m. lietuviai neturėjo jokių krautuvių. Ne kilnojamo turto savininkų tuo metu buvo 13, kurių namai buvo verti \$ 23,000. Žurnalistas Vairas-Račkasavo savo knygoje apie Ameriką ir Amerikos lietuvius pastebėjo, kad 1914 m. Bostone priskaitoma arti 5,000 lietuvių. Lietuvių rankose buvo 14 maisto produktų krautuvių, 5 sališonai, 2 rūbų ir batų krautuvių, 2 vaistinės, 2 kirpyklos ir 3 biliardų salės. Lietuvišką katalikų parapiją suorganizavo 1892 m., žemę bažnyčiai nupirko 1896 m. prie East 7-tos gatvės. Tokiame visuomeniniame fone gimė ir pradėjo veikti Lietuvių Piliečių Draugija. Savo prakalboje Draugijos 1970 m. spalio 11 d. iškilmėse veteranas Juozas Lekys išdėstė, kaip jis suvokė Draugijos mintį. "Mes visi žinom, kad būdami pavieniais nieko negalim nuveikti nei sau, nei savo tautai, nei savo šaliai. Mums reikalingos organizacijos. South Bostono Lietuvių Piliečių Draugija priima kiekvieną dorą lietuvių ir lietuvių, neatsižvelgiant į jo religinius ir politinius įsitikinimus. Šioje Draugijoje pageidaujami padorūs žmonės, ištikimi Amerikos Jungtinių Valstybėms ir lietuvių tautai." Panašiomis mintimis vadovaudami, 1899 m. rugpjūčio 12 d. Motiejaus Žobos bute, 112 Bowen gatvėje, susirinko Motiejus Žoba, Motiejus Oškinis, Mykolas Korzonas, Domininkas Šabūnas, Aleksandras Nevinskas, Adomas Gutasas, Jonas Adomonis, Steponas Plekavičius ir Jonas Obutas. Jie nutarė steigti vadinaimą "Lietuvių Ukėsu" draugiją ir ją inkorporuoti. Tie devyni pradininkai taipgi nustatė draugijos tikslą: "bendrovė sudaroma visuomenės, švietimo ir pilietiško lietuvių tarpe puoselėjimo tikslams, taipgi skaityklos, knygyno ir susirinkimų vietos išlaikymui." Oficialiame prašyme buvo šitaip surašyta angliškai: "The purpose for which the corporation is constituted is social, educational and promoting of good citizenship among Lithuanians, and maintaining a place for reading rooms, library and social meetings." Pirmas Draugijos oficialus susirinkimas įvyko 1899 m. rugpjūčio 19 d. Pirmoji valdyba buvo sudaryta, būtent: Motiejus Žoba - pirmininkas, Motiejus Oškinis - išdininkas, o Jonas Adomonis, Aleksandras Nevinskis ir Mykolas Korzonas direktoriai. Rugpjūčio 23 d. visi devyni steigėjai pasirašė Massachusetts valstybinį dokumentą, pagal kurį prašė bendrovė komisieriu užtvirtinti naują bendrovę - draugiją. Pasiremdamas Massachusetts valstybės 106-to ir 115-to statutų punktais, komisierius William Trefry rugsėjo 23 d. aprobavo prašymą. Draugijai leista veikti 1899 m. spalio 3 d. Massachusetts valstybės sekretoriaus William M. Olin akto: Massachusetts Valstybės Carteris. Tebūnie žinoma, kad kadangi Matthias Zoba, Matthew Oskinis, John Ad-

LAISVĖS VARPAS

NAUJOSIOS ANGLIJOS LIETUVIŲ KULTŪRINĖS RADIJO PROGRAMOS

SEKMA DIENIA 15 9:00 - 10:00 VAL. RYTO IS RADIJO STOTIES WCAV - FM 98

VEDEJAS: P. VIŠCINIS, 173 ARTHUR ST., BROCKTON, MA. 02402, TEL. 586-7209

BOSTONO IR APYLINKĖS ŽINIOS

Bostono aukštesnioji lituanistikos mokykla naujus mokslo metus pradėjo rugsėjo 22 d. Tą dieną įvyko mokinių registracija ir pamaldos. Rugsėjo 13 d. įvykusiame tos mokyklos mokytojų susirinkime mokyklos vedėja išrinkta Daiva De Al Pareira (lietuvi, ištekėjusi už portugalų). Mokykla naudoja Gavin mokyklos patalpas. Mokykla rūpinasi ir ją išlaiko tėvų komitetas, kurio pirmininku yra Martinonis. Rugsėjo 13 d. Brocktone įvyko ALT Sandaros 24-sios kuopos, Sandaros klubo, Inc. ir Montellos Lietuvių Tautinio klubo narių pusmetiniai susirinkimai. Juose išklaustyti veiklos pranešimai, patvirtintos finansinės apyskaitos ir paskirta iš Montellos Lietuvių Tautinio klubo po \$100.00 Šv. Kazimiero minėjimo komitetui ir Laisvės Varpui. Tų organizacijų pirmininku yra dr. Petras Bizinkauskas. 1983 m. sausio 6 d. mirus komp. Julijui Gaideliui, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos choras Brocktone, MA pergyveno tam tikrą krizę. Pradžioje jam vadovavo Jūratė Lalienė, vėliau - Marija Crowley, o dabar dirigentu pakviestas ir darbą jau pradėjo Vytautas Rastonis iš Cape Cod. Parapijos vargonininkė ir choro akompaniatorė toliau liko Marija Crowley. Naujasis dirigentas jau vadovavo chorui rugsėjo 14 d. įvykusiame Portland, Maine vyšk. Pauliaus Antano Baltakio pašventinimo iškilmėse. Jis dalyvaus taip pat Šv. Kazimiero minėjime, Šv. Kryžiaus katedroje Bostone. Choro pirmininku yra Vytautas Eikinas.

Tautos šventės minėjimą rugsėjo 9 d. So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos salėje suruošė LB Bostono apylinkės valdyba. Minėjime kalbėjo Almis Kuolas, o meninę programą atliko akt. Aleksandra Gustaitienė, sol. Birutė Alseikaitė, akompanuojama komp. Jeronimo Kačinsko, o taip pat Berklee muzikos mokyklos instrumentalistai, vadovaujami ir akomp. komp. Jeronimo Kačinsko. Minėjimas buvo gerai organizuotas, bet jis nesulaukė reikalingo visuomenės dėmesio. Rugsėjo 8-toji minėtina taip, kaip minima Vasario 16-oji. Tos dvi tautinės šventės papildo viena kitą. Kai dabar taip madoje ieškoti savo šaknų, tai mums reikšminga atsiremti į savo didingą praeitį, kurios viršūnę sudarė Vytauto Didžiojo galybė. Rugsėjo 18 d. po ilgos ir sunkios ligos So. Boston, MA. mirė Lietuvos savanoris Antanas Bartašius, sulaukęs 83 metų. Jis paliko giliame nulūdime žmoną Oną, sūnų Joną su šeima, dukterį Ireną su šeima ir eilę draugų, su kuriais jam teko rūpintis įvairiais lietuviškais reikalais. Velionis buvo amžinas So. Bostono Lietuvių Piliečių d-jos narys, priklausė Ramovėnams, reiškesi Balfe, visokeriopai rėmė Laisvės Varpą. Atsisveikinime su velioniu Caspero laidotuvių namuose kalbas pasakė savanoris Stasys Santvaras, Balfo direktorius ir skyriaus pirm. kun. Antanas Baltrušišius ir Antanas Andriulionis.

Išidėmėtina, kaip jau XIX amžiaus gale amerikiečiai buvo iškreipę lietuvišką pavardes. Išskiriant Oškinio, kas dabar sakytu, kad Zoba, Adams, Nevinski, Coran Shaban, Gutowski, Plehowicz ir Obhant buvo lietuviai? Bet jie buvo tikri lietuviai. Draugijos pirmakūnai suprato, kad žmogus be pilietybės šame krašte nėra naudingas nei sau, nei gyvenamam kraštui. Tik ką susitverus, Piliečių Draugija tuojau susitarė su Šv. Kazimiero ir DLK Vytauto draugijomis ir užėmė patalpas šiuo adresu 166 Broadway Extension, šalia dabatinės MTA Broadway stoties. Sveitainė buvo virš arklidės, kuri savo sienoje turėjo išsikišusią dirbtinę arklio galvą. Dauguma lietuvių manė, kad tai buvo kumelės galva ir todėl tą išnuomotą svetainę vadino "Kumelaine". Nuo pat pradžių Draugija turėjo rimtą visuomeninio pobūdžio būdą. Vietiniai airiai gyventojai žiūrėjo į lietuvius iš pavydo, kaip į prastus atėjūnus, primedami "palioko" vardą, nes jų kvailių manymu, jeigu nebuvai airis, tai turėjai būti lenkas. Airiai mušeikos užpildavo lietuvius Broadway gatvėje. Lietuviai krautuvininkai ar siuvyklų darbininkai buvo persekiojami ir užpildinėjami įvairiais (Nukelta į pusl. 4)

LIETUVA V. P. ULUNTAITIS

Pietų Amerikos spaudoje

II, Leidinys "Lietuva Venecuelos spaudoje", tai sovietiško genocido kronika

Biuletėnis "Lituanía en la Prensa de Venecuela" ir apyvartą paleistas 1984 m. kovo mėnesyje...

Kaip jau pats biuletėnio užvardinimas sako, biuletėniui medžiaga surinkta iš įvairios Venecueloje išleidžiamos spaudos...

Biuletėnio turinys prasideda seniausio Venecueloje išleidžiamo dienraščio "El Universal" dokumentuotu ir paveikslais...

1939: Stalino - Hitlerio slapta sutartis Baltijos valstybių sunaikinimui. 1940-tųjų birželis: Estijos, Latvijos ir Lietuvos okupacija...

dijant apie tai JA Valstybių Senato Kersteno Komiteto apklausinėjime, minimas ir slaptas NKVD dokumentas Nr. 0054, datuotas 1940 m. lapkričio 28 d.

Molotov (y Ribbentrop) firman el pacto de amistad y no agresion entre Stalin y Hitler (1939). El protocolo secreto senalo la liquidacion de los paises balticos.

Prie straipsnio pridėdama ir penkis nuotraukos, kurių tarpe pažymėtina Hitlerio ir Stalino užsienių reikalų ministrų Ribbentropo ir Molotovo - pasirašymas po nepuolimo sutartimi ir po protokolu, kuriuo susitarta likviduoti nepriklausomai gyvenančias Pabaltijos valstybes.

S. Šustinas 26-VI-412

Atseit: "Atsižvelgiant socialinio pavojaus, sušaudyti!" ...

EL UNIVERSAL

CARACAS, SABADO 20 DE JUNIO DE 1981 - APO LXXX - N° 23.828

Frente a la mentira comunista

HISTORIA DE UNA VERDAD

El aniversario del Junio de Terror

- 1939: Acuerdo secreto entre Stalin y Hitler para destruir a los Estados Balticos. Junio de 1940: Ocupacion de Estonia, Letonia y Lituania por tropas de la Union Sovietica. Junio de Terror: Deportaciones masivas hacia Siberia.

Straipsnio įvade sakoma: "Birželio mėnuo Pabaltijo tautoms pašižymi dviem svarbiomis sukaktimis.

1940 m. birželio 15 d., kai naciai įžengė Paryžiun, tai tuo pat laiku nacių sąjungininkas Sovietų Rusija įsiveržė į Estijos, Latvijos ir Lietuvos respublikas...

Antroji sukaktis - neišvengiama pasekmė pirmosios, įvedimas bolševikinės sistemos Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje...

Ir štai, šio įvado įrodymui, straipsnis suskirstomas net į dvyliką skyrių, kurių kiekvienas yra trumpa, bet gerai dokumentuota žiauraus Sovietų Rusijos elgesio, męlo, apgavysčių, žudynių ir visokių kitokių nežmoniškų veiksmų santrauka.

GINKIME LIETUVIŲ TEISES

Nepamirškite savo aukos Lietuvių Teisėms Ginti Fondui

Prašome pasinaudoti šia atkarpa. Čekius rašyti "Lietuvių Teisėms Ginti Fondas" (arba "American Lithuanian Rights Fund, Inc.") ir siųsti adresu: 5620 So. Claremont Ave. Chicago, Illinois, 60636

Auką Lietuvių Teisėms Ginti Fondui US \$.....

Pavardė, vardas

Adresas

LAIŠKAS IŠ VAŠINGTONO

Moterys visuomenėje

Motery - vyrų darbai paskirstyta me pasaulyje žmonės dažnai nustemba, kuomet vyras ar moteris pasirenka ne tai lyčiai rezervuotus užsiėmimus.

Atsiminkime, kad Lietuvoje mokytojavimas buvo daugiau vyrų, nei moterų sritis. Dantų gydytojų dauguma buvo moterys, kai Amerikoje yra teigiama, kad moterų rankos yra per silpnos šiam užsiėmimui.

- \$ 10 Aleksandra Gylys, Olympia, Wash. \$ 10 Mel. Micevic, Chgo, IL. \$ 5 J. Agurkis, Omaha, NE \$ 5 Albertas Vinikas, East Chicago, IN \$ 5 Stella Audonis, Albuquerque, NM \$ 5 Mrs. Ona Tiškienė, Worcester, MA \$ 5 Miss Milda Kiaunis, Amsterdam, NY \$ 5 Marie Zickus, Grand Rapids, MI \$ 5 K. Plepys, Hor Springs AR \$ 5 Anna Mockevičius, Rochester, NY \$ 5 M. Tamulėnas, Racine, Wisc. \$ 5 Ms. Emily Cigas, Cleveland, OH \$ 5 E. Jodinskas, Detroit, MI \$ 5 Jonas Liorentas, Hollywood, FL \$ 5 F. A. Baldauskas, Cuyahoga Falls, OH \$ 5 Stanley Valaitis, Kenosha WI \$ 5 Kestutis Miklas, Plain View, NY \$ 5 Mrs. Earl M. Richards, Vandergrift, PA \$ 5 P. Petrušaitis, Racine, WI \$ 2 Zofija Martinonytė, So. Boston, MA \$ 5 S. Burbic, Pt. Pleasant, NJ \$ 5 William J. Meade, Klamath Falls, OR \$ 5 B. Dundulis, Chgo. \$ 5 Ed. Kamp, Mountlake Tr. Wash. \$ 5 Leo E. Oksas, Los Angeles, CA \$ 5 A. Devenis-Grigaitis, Santa Monica CA \$ 5 Ant. C. Rutkas, Fairfax, VA \$ 5 Joseph Jurkėnas, Worcester, MA \$ 5 N. Nivinskas, Hartford, Conn. \$ 5 Mrs. S. Jucus, Fort Lauderdale, FL \$ 5 F. J. Šeštokas, St. Petersburg B. FL \$ 5 Edwina Yankus, Miami, FL \$ 5 P. Šilas, Miami, FL \$ 5 M. Misčikienė, Miami FL \$ 5 E. Bennett, Iowa City, IA. \$ 5 Alf. Jaras, Kenosha, WI \$ 5 P. Kraus, Miami, FL \$ 5 M. Katinauskas, Norwood, MA \$ 5 A. Vysther, Valparaiso, IN \$ 5 Zigmąs I. Gura, West Palm Bch. FL \$ 5 Lazauskas Jeannette, PA \$ 5 S. Pangonis, Omaha, NE \$ 5 H. Vaiktiekūnas, Jeffersonville, N. Y. \$ 5 J. Mikal, Brockton, MA \$ 5 Sophie Streimikis, Dorchester, MA \$ 5 S. Mazillis, Fishhill, NY \$ 5 A. Mačionis, St. Petersburg Bch. FL \$ 5 Josephine Yusas, Clearwater, FL \$ 5 Alekna, So. Boston, MA \$ 5 Joseph S. Vazalis, Baltimore, MD \$ 5 Charles Spirgis, Bethel Park, PA \$ 5 Julia Tamkevicz, Pittsburgh, PA \$ 5 F. M. Wallen, Brockton, MA \$ 5 A. V. Poshkus, Brockton, MA \$ 5 Mrs. A. Lalas, Sun City, AZ \$ 5 V. Baškauskas, Pembroke, MA \$ 5 A. Krulikas, St. Petersburg FL \$ 5 F. Motuzas, Detroit, MI \$ 5 Mrs. L. Stasiulis, Miami, FL \$ 5 Liudvika C. Medonis, So. Boston MA \$ 5 M. Kanauka, Longrucadow, MA \$ 5 Alf. Sudentas, Westfield, MA \$ 5 Mrs. J. Norkus, Brockton, MA \$ 5 S. Owirka, Dorchester, MA \$ 5 Adam W. Druzdis, So. Boston, MA \$ 5 John Sastavickas, Brockton, MA \$ 5 Pr. Dovydaitis, Los Angeles, CA \$ 5 Vito Zenkus, W Bridgewater, MA \$ 5 Dr. A. Sabanas, Sun City, AR \$ 5 Dr. Milda Budrys, Longboat Key FL \$ 5 Johana Ratkus, Detroit, MI \$ 5 Joseph M. Samulis, Avon, MA \$ 5 Mary Miller, Yucaipa, CA \$ 5 Stasys Skorupskas, W. Bloomfield, MI \$ 5 Jonas Girdžiūnas, Union Pier, MI \$ 5 Povilas P. Dargis, Pittsburgh, PA \$ 5 Baltic Tours, Newton, MA \$ 5 Gerg Borchert, Hot Springs, AR \$ 5 A. Bernotas, Hot Springs, AR

Dėkojame visiems už aukas, už paramą laikraščiu, išsigyjant laimėjimo knygečių ir daugelio skaitytųjų atsiųstus labai gražius sveikėjimus ir linkėjimus SANDAROS 70 metų sukakties proga.

(Bus daugiau)

VIENINGA KOVA UŽ LIETUVOS LAISVĘ!

Dešimtojo Amerikos Lietuvių kongreso šūkis. Kongresas įvyks 1984 m. spalio 27-28 dd. 5001 West 79th St., Quality Inn Midway, Chicagoje, IL.

Laiškas

Iš Vašingtono

vus elementas, nepritardamas kairesnės pažiūros mintims, prikišdavo, kad visuomeninis darbas nėra tinkamas moteriai.

Jungtinėse Amerikos Valstijose pažiūros į moterų vaidmenį yra kitokios. Čia daugiau, nei Lietuvoje vyrauja nuomonė, kad moterų vieta visuomenėje yra kitokia, nei vyrų, kad yra darbo sričių, kurios moterims "netinka" arba, kad jos yra "netinkamos".

Kai kandidatas į prezidentus Valteris Mondale pasirinko Geraldina Ferrarą savo bendrininke, Amerikos visuomenė priėmė šita žingsnį su dideliais rezervais ir net dauguma moterų galvoja, kad moteris netinka prezidento pareigoms.

Moterys dalyvavo valstybių politiskame gyvenime tiesioginiai ir netiesioginiai nuo neatmenamų laikų. Neperseniausiose monarchijose moterų vardai paliko neužmirštamus įspūdžius tiek Didžiojoje Britanijoje, tiek ir Rusijoje, tačiau šie moterų poreiškiai buvo išimties ir nepakeitė tradicinių pažiūrų.

Eilė moterų eina pareigas daugelio valstybių seimuose ir ministerijų kabinetuose, įskaitant JAV. Prancūzijos moterys skundžiasi, kad jos būna skiriamos kultūros, švietimo, socialinių ar moterų reikalų ministerijų pareigoms.

Moterų pažiūros į jų vaidmenį yra įvairios, bet dauguma jų neskiria savo vaidmens nuo vyrų. Thatcher tvirtina, kad moterys yra logiškesnės, sukalbamesnės, sąmoningesnės, nei vyrai.

Nežiūrint moterų įtakos ir priėmimo didėjimo, Šveicarija balsavimo teisę moterims suteikė tik 1971 metais, o Lichtenšteinas - tik 1984 metų liepos 1 dieną vos 129 vyrų balsų persvara.

Moterų teisių lygybei pateisinti logika ir faktai neturi didelės įtakos, nes išsakiniję papročiai tiek vyrų, tiek ir moterų pažiūras įtaigoja stipriau, nei protas.

L. Kasulis

ALTO PIRMININKŲ PAGERBIMAS

Amerikos Lietuvių Kongreso metu bus specialiai pagerbti mūsų pasižymėję visuomenininkai - buvę Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininkai; a.a. Leonardas Šimutis, pirmininkavęs per 25 metus, inž. Antanas Rudis, inž. Eugenijus Bartkus, dr. Kazys Bobelis ir dr. Kazys Šidlauskas. Pagerbimas įvyks kongreso banketo metu spalio 27 d. 7 v.v. Quality Inn Midway salėje, 5001 W. 79th Street, Chicagoje. Banketą su nuoširdžiu rūpestingumu organizuoja moterų komitetas, kurio pirmininkė yra Birutė Skorubskienė, o narės; dr. Bronė Motušienė, Česlova Bačinskienė, Angelė Katelienė ir Teodora Kuzienė. Visos patyrusios visuomenininkės, daugelio renginių ruošėjos.

Pagerbimo metu bus ir meninė programa. Dainuos solistė Praurimė Ragienė, fortepionu palydint Manigirdui Motiekaičiui. Taip pat dalyvaus akordeonistas Ažuolas Stelmokas. Į pagerbimo banketą rezervacijas galima daryti kreipiantis į ALTO centrinę būstinę Chicagoje, 2606 West 63rd Street, tel. 778 - 6900 arba skambinant komisijos pirm. Birutei Skorubskienei 863 - 4236. Pažymėtina, kad banketas ruošiamas sukaktuvinio - dešimtojo - Amerikos Lietuvių Kongreso proga.

ALT inf.

CICERO ŽVEJŲ IR MEDZIOTOJŲ KLUBAS "ESERYS"

rengia

METINŲ LYDEKŲ BALIŲ

1984 m. lapkričio 3, šeštadienį.

V.F.W. VETERANŲ SALĖJE

1434 S. 49 Ct., Cicero, Illinois

Pradžią 8 val. vak.

Auka \$10,00

Klubo Valdyba

Taip pat šiame baliuje Sandaros 25 kp. pirm. Alfonsas Kizlaitis praves ir SANDAROS laimėjimų-bilietėlių traukimą.

KUR BUS AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS

Dešimtajam Amerikos Lietuvių Kongresui buvo parinkta tokia vieta, kad iš toliau atvykusieji delegatai ten pat galėtų rasti ir kambarius. Kongresas vyks Čikagoje, Quality Inn Midway, 5001 W. 79th Str. Ta vieta yra du bloškai į vakarus nuo Cicero Ave. Ta Čikagos pietvakarių dalis turi specialų vardą - Burbank, Kongreso pradžią spalio 27 d. 9 val. 30 min., o jau nuo 8 val. r. vyks registracija. Pažymėtina, kad spalio 26 d. tose pat patalpose įvyks metinis ALT-bos suvažiavimas.

CHICAGOS LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS RENGIASI MADŲ PARODAI

Šį rudenį pramoga įvyks šeštadienį, spalio 20 d., 1984 m. naujame ir puošniame "Drury Lane Oakbrook Terrace". Vaisišs prasidės 11 val. ryte ir bus priešpiečiai.

Madų parodoje bus nušviestos tradicinės, klasiškos ir moderniausios mados - "Annie's Ltd."- 9515 Cook Ave. Oakbrook Ill. Taipgi vėliausių madų trumpų ir ilgų paltų iš "Karkazis Furs" - 76 So. La Grange Road, La Grange Ill.

Pramogoj bus puikų ir dideliai vertingų laimikių, kaip spalvota televizija, auksinis reteželis, krepšys bonkų - stipriųjų. Gi tikra staigmena bus laimėtojai "už įėjimą". Tai porai ten ir atgal bilietai į Reno, Nevadą, paaukota American Airlines, kur Birutė Zalatorius yra kelionių patarėja - 1515 North Harlem Ave. Oak Park Ill.

Parodos rengimo vedėja yra mūsų gerai žinomų solisto Algirdo ir Aldonos Brazilio dukra - p. Beverly Opelka, Paolos Prk. Ill.

Rezervacijoms ir informacija rūpinasi ponios: Robert Kaliebe ir Daniel Giržadas - tel. 448 - 8459. Visos dienos džiaugsmas tik \$20,00.

Chicago Lietuvos Moterų Klubas tiesia mielaširdystės ranką reikalingiems pagalbos bei patekusiems į vargą. Taipgi paremia lietuvišką veiklą, spaudą ir duoda savo tautiečiams stipendijas.

Pelnas eina tik labdarai.

Teodora Kuzienė

SO. BOSTONO LIETUVIŲ PILIEČIŲ DRAUGIJA

(Atkelta iš pusl.2)

būdais. Lietuvių Piliečių Draugija kovojo su persekiotojais šaukdamą viešus susirinkimus, išnešdama įvairias rezolucijas, kurios buvo siunčiamos atitinkamoms valdžios įstaigoms, reikalaujant apsaugos, kad būtų sustabdyti šie nežmoniški elgesiai. Nors buvo ilga ir atkakli kova su skriaudėjais, bet ji buvo teisiškai laimėta. Skriaudėjai aprimo. Tai buvo Draugijos didelis nuopelnas saviškai bendruomenei. Kita vertus, nemažiau padėjo, kai Bostono lietuviai, daugumoj dzūkų kilmės, pasitelkė kovingus perlojiečius, kurie apdaužė smarkiausių airus mušeikas!

Sunku buvo Draugijai pradėti veikti neturint nuosavų patalpų ar salės reikalingiems parengimams. Nors kumelinėje keletą metų buvo atliekami įvairūs lietuvių parengimai, mitingai, prakalbos, o ypač daugybė vestuvinių balių, vis tiek ši svetainė lietuviams nebuvo nei tinkama, nei pavyzdinga.

Todėl lietuviai pradėjo rūpintis apie geresnes patalpas ir apie nuosavo namo igijimą South Bostone. Šis reikalas buvo aptartas viename Lietuvių Piliečių Draugijos susirinkime. Buvo sudaryta namų reikalų komisija iš Kastanto Jurgėliūno, Juliaus Slipkausko ir Petro Stanio. Jie kreipėsi į kitas lietuviškas draugijas ir sudarė bendrą draugijų komitetą "Statymui lietuvių tautiško namo So. Bostone". Tai buvo Lietuvių Namų pradžia.

Pirmiausia buvo mėginta sukurti tam reikalui korporaciją ir pardavinėti akcijas draugijoms ir pavieniems lietuviams. Kai tas nepavyko, tai buvo sumanyta surinkti reikalingą sumą aukomis. Vėliau sugalvota, kad vietoj akcininkams mokėti dividendus iš namo pelno. tas kapi-

talas būtų panaudotas pagalbai lietuviams suteikti. Manoma, kad jei kiekvienas Bostono lietuvis sudėtų po penkinę, tai tikrai būtų galima pastatyti puikų namą. Taip buvo nutarta.

Piliečių Draugijos vadai sušaukė visą visų draugijų susirinkimą 1910 m. lapkričio 22 d., kuriame buvo įkurta South Bostono Lietuvių Labdarybės Draugija su tikslu surinkti lėšų ir įsigyti lietuviams namą. Visi, kurie užsimokėjo po \$ 5, tapo amžiniais Draugijos nariais, o kurie užsimokėjo po \$25, buvo laikomi garbės nariais. Deja, tų vadinamųjų garbės narių mažai atsirado, nes tais laikais \$25 buvo didelis pinigai. Po \$ 5 užsimokėjo apie 800 lietuvių. 1915 m. žurnalistas Vairas-Račkauskas savo istorijoje rašė, kad Lietuvių Ukėsų Draugija turėjo 175 narius ir \$1,200 turto, o Lietuvių Labdarybės Draugystės narių - 800. Įvairiais būdais surinkus \$ 4000 Labdarybės Draugija 1913 m. nupirko nuo arių Dahlgreen Hall, kampas E ir Silver gatvių už \$ 17,000.

Čia reikėtų porą žodžių tarti apie Labdarybės Draugiją - South Boston Lithuanian Benevolent Society, kuri buvo lyg Piliečių Draugijos globotinė. Nors ši pašalpinė draugija turėjo daug narių, netrukus atsirado 113 narių, kuriems reikėjo mokėti ligos pašalpas. Tiesa, buvo tokių narių, kurie skundėsi, "kodėl mes turim imti ant savęs tą visuomenės našta". Bet dauguma manė, kad tai nebus "našta", bet "paspartis" ir tęsė pašalpių išmokėjimą. Čia ir glūdėjo piniginių sunkumų priežastis.

Lietuviams įgijus nuosavą namą ir jį pertvarkius pagal tų dienų reikalavimus, lietuviškas veikimas žymiai pagyvėjo So. Bostone. Nuosavame tautiniame name - salėje buvo surengta šimtai įvairių lietuviškų parengimų, kaip operėčių, vaidinimų, prakalbų, pasilinksminimų ir šokių. Šis namas buvo tikras lietuviškas centras. Namu išlaikymas Labdarybės Draugijai nekaip sekėsi. Labdarybės Draugijos direktoriai apskaičiavo, kad nuo 1924 m. sausio 1 d. ligi rugpjūčio 25 d. pajamų buvo \$ 2,158,95, o išmokėta sąskaitų \$ 2,212,38. Tad 1924 m. rugpjūčio 25 d. susirinkime buvo nutarta: "Buvo knygos peržiūrėtos per board direktorius. Likos atrasta \$ 35,57 ir pervesta Lietuvių Ukėsų Draugijai. Su išlyga, kuri turės užmokėti janitorium P. Staniui algą už penkias sanvaites 125,00". Pasirašė pirm. D. Šapalis, kasininkas Juozas Senukevičius, Juozas Lekys, Jonas Sungaila ir sekretorius J.M. Neviackas. Labdarybės Draugija oficialiai nustojo veikus 1924 m. rugsėjo 1 d.

Lietuvių Piliečių Draugija pati perėmė "E" gatvės salę ir visas jos skolas, kurių buvo virš \$ 13,000.

Lietuvių Piliečių Draugija dabar perėjo į naują etapą. Per 15 metų svetainė buvo sumoderninta, padaryta tinkama įvairiems lietuvių reikalams ir skolos buvo atmokėtos. Salė pradėjo tarti, kai buvo atšaukta prohibicija. "Klubas" tada įrengė bufetą ir pradėjo iš to lopti. Žmonės buvo jau įpratę gerti per prohibiciją, kuomet pasigert žmogui buvo stačiai "unasras". Pirmą vietą Bostono lietuvių kolonijoje užėmė Lietuvių Piliečių Draugija. Bet tai kita istorija, kitai progai.

Algirdas Budreckis

IŠRINKIME LIETUVIŲ SANITARINIŲ DISTRIKTĄ

JONĄ TALANDĮ

Filatelistų Draugija «Lietuva»

- Chicago Lietuvos Liet. Filatelistų D-ja spalio 20 - 21 dd. Jaunimo Centre rengia parodą, kur bus išstatyta Dariaus-Girėno transatlantinio žygio reta istorinė medžiaga. Šešt. 10 - 7 v.v. sekm. iki 3 v. Įėjimas visiems laisvas.
- BALFO VAKARIENĖ bus lapkričio 4 d. 3 val.pp. Jaunimo Centre. Bus meninė dalis. Įėjimas - 12.50 dol. auka.

ROBERT J. ZAPOLIS

Attorney at Law

3208 W. 95th Street, Evergreen Pk. IL
Phone. 423 - 8330Member Sandara Lodge 77.
Kreiptis lietuviškai arba angliškai.

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVIŲ KAILININKA, CHICAGOJE

Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

BedFord INNCOCKTAILS DRAFT BEER
5758 W. 65th St. (65th & MENARD)

RESTAURANT & LOUNGE

Food Service Hours Mon. to Thurs. 11-8 Fri & Sat to 10 p.m. Open Sat. at 4 p.m.

• Fresh Oysters & Clams • Sandwiches, Steak, Lobster • Fresh Seafood Specialties • Happy Hour 4 to 6 Mon. to Fri.

ORDERS TO GO AVAILABLE 582-3510

Sav. Denny Šimenas,
Sandaros 77 kp. narys.**BRIDGEPORT DELICATESSEN**3263 So. Halsted St., Chicagoje
Savininkas - Antanas GrigėnasŠVIEŽI, GERI PRODUKTAI IR NEBRANGŪS
Viskas pagal jūsų lietuvišką skonį.

Anatolijus Milunas, tautinio lietuvių komiteto REAGAN-BUSH 84' pirmininkas, pristato viceprezidentą GEORGE BUSH Lemonto lietuviams. Vytauto Jasinevičiaus nuotrauka

MR. ANTHONY'S BANQUET HALL

Savininkai - Petras ir Rita Dūdos, Sandaros skaitytojai ir rėmėjai

Ruošdami kuria nors proga pokylį ar vakarienę, prašau turėti galvoje MR. ANTHONY jaukias ir gražias sales, esančias

7348 W. Irving Park Road, Norridge, Ill. Tel. 453-2106, kur tikrai rasite malonų patarnavimą ir puikų, pagal jūsų pasirinkimą, maistą prieinamomis kainomis.

Apdraudy Agentūra

Tel.: 778-2233

Bell Realty & Base Ins. Agency

Juozas Bacevičius

VALANDOS

Kasdien 9 - 8 val. vakaro

Sėkmadieniais uždaryta

6529 So. Kedzie Ave.

- Chicago, Ill. 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street CHICAGO, Illinois 60629

Office - 436-7878

Res. 839 - 5568

VLADAS SIMAITIS, J.D.
Registered Broker

ENGLISH section

EDITOR
Antanas Adomenas
4533 West 100 Street
OAK LAWN, IL. 60453

SOCIAL SECURITY CAN SURVIVE

By **BENEDICT S. JURENAS**, CPA, Chicago, Illinois

Social security was never intended to be welfare program, nor insurance, but a retirement plan established by the Federal Government in 1935. The same can be said of the civil service system, Congressional pensions, military and railroad retirement, and other government, including state plans.

Social security is financed by payroll taxes on employees' wages, matched by the employer who receives a deduction for federal and state income tax purposes for its portion of the taxes. The self-employed pay a social security self-employment tax which is not a deduction for income tax purposes.

Employers who have private pension plans are allowed to deduct their employer contributions for income tax purposes. Many of these are also insured by the Pension Benefit Guaranty Corp., a federal agency.

Federal employees, local municipal and state employees, and congressmen who do not pay social security taxes contribute a percentage of salaries to their pension funds, with taxpayers footing the balances. They pay federal income taxes on amounts received after recovery of their employee contributions. Their pen-

sions are exempt from most state income taxes and are substantially higher than social security benefits. Some retirees receive two or more pensions, including social security.

Parts of social security benefits may be taxable for the first time, starting in 1984, for those with substantial income, with no recovery of deductions for employee deduction.

America's pension system does not recognize housewives, penalizes widows, and may not benefit married career women. Recent pension-reform bills are intended to correct some inequities. Its retirees should not be restricted by earnings limits, delays in cost-of-living increases in medicare premiums, and reducing benefits. Those born during the "notch years", from 1917 to 1921, are deprived of the same benefits as those born prior to and after said dates.

The expansion and addition of other unfunded programs and welfare benefits under the federal Supplemental Security Income program, politics, and administrative expenses contributed to its financial crises. Social security can survive and Congress must realize that general revenues are needed to fund the other programs now a part of the social security system.

(August, 1984)

THE STORY OF THREE LITHUANIAN SEAMEN AND THEIR ESCAPE FROM SOVIET TYRANNY IN 1951

LITHUANIAN AMERICAN COUNCIL,

Baltic Youth In Action

3rd Baltic Youth Congress in Canada stirs interest and activity among young American and Canadian youths.

Over 60 young Americans and Canadians of Estonian, Latvian and Lithuanian descent participated in the 3rd Baltic Youth Congress, August 17-19. The Congress took place at the Latvian camp "Saulaine", near Toronto.

The purpose of the Congress was to generate increased cooperation and political action among Baltic youths. It included a variety of activities, including lectures by Baltic scholars on political and cultural subjects, political action workshops and entertainment.

passed out "Dissident Adoption Papers" which explained the circumstances of Baltic prisoners of conscience in the Soviet Union.

During the opening ceremonies on Friday, the group was addressed by keynote speaker, Archbishop A. Lūsis, and representatives of Estonian, Latvian and Lithuanian youth organizations. On Saturday, Congress participants went to work, taking part in several political action workshops and listening to a variety of fascinating lecturers. Mari-Anna Rikkena reviewed the present status of Baltic political prisoners in the USSR, stressing the important role Baltic youths in the West must play to support their counterparts behind the Iron Curtain. While the political activities of free Balts were important, the future of the Baltic States depended largely on the continued vigilance and courage of Baltic nationalists who faced persecution and imprisonment in their native lands. One of the easiest ways free Balts could help these freedom fighters, she said, was to send them letters and packages. Congress delegates from the Joint Baltic American National Committee (JBANC) summer intern program led the group in workshops where participants wrote letters to the political prisoners.

The third major workshop was led by JBANC intern, Algis Skilas, who presented a concise overview of the U.S. Office of Special Investigations (OSI) and its recently publicized collaboration with the Soviet KGB. The OSI has been accused of aiding the KGB in the persecution of Eastern Europeans wrongly accused of war crimes during World War II.

On Thursday, August 16, early participants took part in a dramatic demonstration in downtown Toronto. The youths set up a "Dissident Adoption Agency" near Toronto city hall on behalf of Baltic political prisoners. Dressed in symbolic black robes and chains, the demonstrators

KAS SKAITO RAŠO - SANDARĄ IŠSIRAŠO

ATKARPA Sandaros prenumeratoro pratešimui

Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608

Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 10 dol.

Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol. Iš viso..... dol.

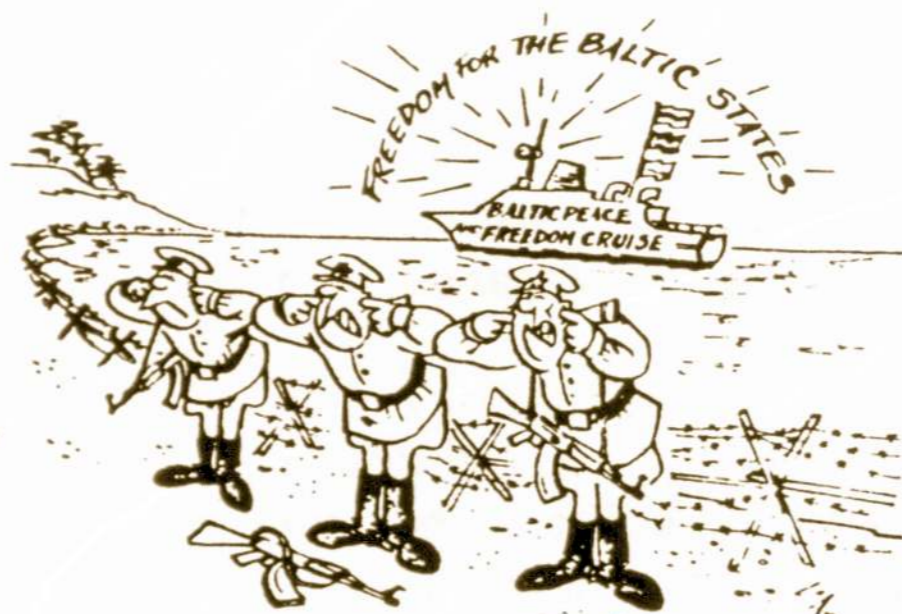
MANO PAVARDĖ.....

ADRESAS:.....

The cruise will begin with 2 days of political and cultural activities in Copenhagen, highlighted by a "Baltic Tribunal" organized by the World Baltic Conference. This public hearing will be presided over by U.S. Ambassador, Max M. Kampelman and other noted international judges and is expected to condemn Soviet imperialism.

Departing from Copenhagen, a cruise ship will take 500 passengers on a one-day trip through the international waters of the Baltic Sea past the Lithuanian, Latvian and Estonian coastlines on route to Helsinki.

Sunday, November 18, 1984
Quadrangle Club of
The University of Chicago
Cocktails 6 p.m. Dinner 7 p.m.
Information & Reservations 523-5523

VALDAS V. ADAMKUS
MAN OF THE YEAR

Valdas V. Adamkus will be honored as Man of the Year at the Balzekas Museum's annual Award Dinner on Sunday, November 18, 1984, 7 p.m. in The University of Chicago Quadrangle Club, located at 1155 East 57th Street.

Adamkus has been chosen for his dedication and contribution to the betterment of mankind. He oversees environmental matters in Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Minnesota and Wisconsin. He also chairs the Water Quality Board of the United States/Canada International Joint Commission on the Environment and serves as the national program manager for the Great Lakes.

Dr. Eric Knudsen
Neurobiologist
Stanford University

A March of Dimes research grantee, Dr. Knudsen studies the hearing of owls.

If he can discover how it works, develops and adapts to hearing impairments, he will gain insight into human hearing and deafness.

Such basic knowledge may one day help bring sound to babies who are born deaf.

Your March of Dimes works to create a world without birth defects.

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA
KASA MOKA AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS!

2615 West 71st St. Chicago, IL 60629 312-737-2110

1445 So. 50th Ave. Cicero, IL 60650 312-656-2201

TAUPYMO CERTIFIKATAI

SUMA	TERMINAS	KURSAS
\$500 -19,999	3 mėnesių	10.50%
	6 mėnesių	11.50%
	1 metų	11.60%
	2 metų	11.70%
\$20,000 -49,999	3 metų	11.75%
	3 mėnesių	10.75%
	6 mėnesių	11.75%
\$50,000 ir daugiau - pagal susitarimą	1 metų	11.90%
	2 metų	11.95%
	3 metų	12.00%

IRA moka 12.0% (metinis prieaugis 12.55%)

TAUPOMOJI SAŠKAITA - 9% (metinis prieaugis 9.42%)

VISOS SAŠKAITOS IKI \$100,000 APDRAUSTOS FEDERALINĖS VALDŽIOS (NCUA) AGENTŪROS

**TEVYNĖS MYLETOJŲ
DRAUGIJOS KAMPELIS**

TEVYNĖS MYLETOJŲ DRAUGIJOS ADRESAS:
840 West 33rd Street,
Chicago, Illinois, 60608.

**T
M
D**

KLASTOS DAINA

(Spalio 9-tosios proga)

Ten Gardinas, Brasta paliko,
Baltvežio giria ir Seinai.
Suvalkuos misiją atliko,
Lenkų pikti pasiuntiniai...

Juoda dėmė, klasta ir karas,
Tai "krikšto broliai" iš pietų!
Sulaužė sutartį ir aras,
Užpuolė mus iš pasalų!!!

Neries pakrantėj šiltas kraujas,
Drėkino želmenio daigus.
Rasai Nežinomo Kareivio,
Priglaudė kaulus į kapus!..

Palaidojo greta Čiurlionio,
Simbolika. - Kūryba ir kova...
Kur žengė žingsnį savanoriai,
Ten laisvėn kilo Lietuva!!!

Bet ne visur trimitai gaudė,
Skambėjo pergalės varpai.
Kažkur patrankos rūščiai griaudė,
Ir sklido nerimo gandai...

Nuo pat Giedraičių link Širvintų,
Užvirė kruvina kova...
Netruks sūnų kur laisvę gintų;-
Gyva bus amžiams Lietuva!

Jau priešas panikoje bėga,..
Apleis greit Vilnių ir Seinus!
Pajutę triuškinančią jėgą,
Sutikę Vytauto ainius!...

Bet gint lenkų sumintą šlovę,
Išėjo nelaukta jėga...
"Antante" - pergalės valdovė,
Mums tarė: "veto" - nevalia!

Sujungti pavergtos šalies,
Visas gentis, visas žemes!..
Kaip brangų kraitį praeities.-
Tauta per kraują ją laimės!

Atminę Lietuvos engėjus,
ainiai dar šimtmečius su jais kovos!
Ir tautą, ateities rytojus;-
Visais keliais į Vilnių ves!!!

Jonas Gediminas Žaibas

**Netikri Šviesos
Angelai 1**

Netikri Šviesos Angelai

"Kuomet jie jums sako: Klauskitės žynius ir raganius, kurie murma savo žavėjimuose; argi ne savo Dievą turi klausytis žmonės; argi mirusius delei gyvųjų (reikia klausytis)?"—Izaijo 8:19.

SIANDIEN Pasaulyje, kuriame mes visi susiduriame su mirštančiais ir su pačia mirtimi, daugelis domėjasi klausimu, ar mirusieji gali arba negali susikalbėti su gyvaisiais? Spiritistai skelbia būk esą galima turėti pasikalbėjimų tarp gyvųjų ir mirusiųjų. Ir šita jų teorija taip pasklido ir pagarsėjo, kad šiandien nebegalima pasakyti, kad tai yra tik gudruolių sumanymas. Jei tais dalykais domėjasi aukšti mokslo vyrai, tokie kai velionis Sir Conan Doyle ir kiti, tai ir tiesos jieskotojams tinka persitikrinti, ką sako apie tai Dievo Žodis ir kaip jie turi pasielgti.

Spiritizmas, kaip teorija, tvirtina, kad kuomet žmogus miršta tai tikrenybėje paliauja gyventi tik kūnas arba išlaukinis kevalas. Pasakojama, kad tikrasis asmuo—kartais vadinamas dvasiniu kūnu—palieka gyvas. Ir tasai tikrasis asmuo, anot jų tvirtinimo, galįs susikalbėti ir dažnai susikalbės su savo draugais ir giminėmis, kurie dar tebėra žemiškuose kūnuose. Bet ar tos ypatos, iš kurių Spiritistai gauna žinių, yra mirusiųjų "dvasios," arba gal yra tai apgavingi Setono paslaidi, kurie sekdami savo valdovą, rodosi esą šviesos angelais?—2 Korintiečiams 11:14.

J. Gramontas

Adresas - 5421 So. Mozart St.,
Chicago, Illinois, 60632.

Kas domisi, prašome parašyti atvirlaiškį, gausite dovanų įvairių knygelių.

(Pr.) III

ISMINTINGAS PATARIMAS

"Kas atsako pirma negu išgirsta, pasirodo esąs paikas ir sugėdinimo vertas."—Patarlių 18:13.

1899 m. F.E. Stanley(Kingfield, Main miestelyje) išrado garo mašina varomą automobilį. To išradimo iškilmingam atžymėjimui, apylinkių gyventojai šiuo laiku sudarė virš 20 tukių garu varomų antikinių automobilių parada.

Didžiausias Iinojaus valstijoje marijunos radyns buvo Williamson apskrityje daugiau negu trijų milijonų dolerių vertės.
Aiken, South Carolina susekta du marijunos laukai, konfiskuota apie 2000 marijunos augalų. Kaltinami 4 asmenys.

Kanadoje

**THE LITHUANIAN FOLK ART INSTITUTE
LIETUVIŲ TAUTODAILĖS INSTITUTAS**

KINGSTON L'INSTITUT D'ART POPULAIRE LITHUANIEN

ANGELĖ MIČIULYTĖ Kingstone, dail. Tamošaičių sodyboje.

LIETUVIŲ TAUTODAILĖS ENTUZIASTĖS

Įvairiais būdais pergyvename savo tikrąsias kultūros šaknis, būdami tūkstantmečių grandžių rateliai. Vienas tokių pergyvenimo būdų yra susipažinimas su mūsų tautodailė. Yra ir tokia Sodyba, kur gyvena, kuria ir dirba du didieji mūsų tautodailės puoselėtojai, autentiški jos žinojai dailininkai Antanas ir Anastazija Tamošaičiai.

Jų Sodybą prie Kingstono, Ont. atvyksta ir ne vien smalsumo vedinų žmonių, ne vien vyresniosios kartos nostalgijos pagautų ir atgaivos ieškančių būriai. Ne vien ir užsiangažavę rimtai susipažinti su mūsų liaudies kūryba, ją skleisti ir puoselėti Tautodailės Instituto nariai. Yra jaunų žmonių, praleidžiančių vasaros atostogas, besimokančių raštų, darbo technikos, stebinčių ir įsidėminčių spalvas. Jų pajutimas, meilė ir užsiangažavimas su kiekviena praleista savaitė, kaip tos grūdų varpos saulėje, vis labiau bręsta.

Šią vasarą pakartotinai į audimo kursų grįžo Rita GILYTĖ iš Syracus apylinkės. Ji gilinasi spalvų derinimo srityje ir ypač dzūkų tautinių drabužių ypatybėse. Tai gabi mergina išmoko gerai austi, prisiaudė autentiškųjų raštų ir spalvų pavyzdžių. Ji išgijo ir stakles Kingstone, kurias nusivėžė pas save, kad galėtų toliau tobulintis. Labai pamėgo austi.

Kita jauna mergina - Angelė MIČIULYTĖ. 1982 m. ji baigė Los angeles Pierce Kolegią. Studijuoja tekstilės dalį California State University. Visur, kur tik stovys - laudavo - dėstydavo dailę. Ji žavisi spalvų įvairumu ir subtilumu, stilizavimo galimybėmis. Stebina ir žavi ją ir kitas best udijuojančias audimą, kad kiekviena Lietuvos liaudies audėja kūrė savo raštus, ir vistiek išliko lietuviškai originalūs. Lietuviški tie audiniai būtų jos individualių studijų uždavinys California State University.

Paklausus, ar jau seniai domisi dailė, ji pasisakė, kad jau būdama 4 m. amžiaus nutarė, kad studijuos meną, nes jau lipidė gyvulikus. Šalia meninių gabumų /priklauso ir "S pindulio" šoko grupelį, yra jos mokytoja - padėjėja/, turi gabumų matematikoje ir moksle.

Pastebėjusi, kad gražiausi rūbai buvo dail. A. Tamošaitienės austi, išklausi stovykloje dail. A. Tamošaičio paskaitą apie lietuvių liaudies rūbus - susidomėjo. Ir taip prasidėjo rimtos studijos. Ji dalyvavo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso parodose, dalyvavo VII-tojoje Tautinių Šokių Šventėje ir iš ten atvyko pas A. ir A. Tamošaičius. Išbuvo kursuose šią vasarą 6 savaites.

Ji taip pamilo mūsų liaudies meną, kad jai darosi baisu, kad neišnyktų, nes tokių, kur austų ir kitiems, o ne tik savo šeimai, yra mažai. Ji taip pat galvoja, kad labai yra svarbu kuo daugiau propaguoti mūsų liaudies meno grožį ir kitataučių tarpe.

Aldona RIGELYTĖ - pakartotinai gavo stipendiją studijuoti audimą ir atvyko pakartotinai pas A. ir A. Tamošaičius į jų Sodybą prie staklių. Stipendiją paskyrė National Endowment for the Arts /JAV federalinės valdžios stipendija/ liaudies meno mokymuisi. Šį kartą ji dirbo 2 savaites Sodyboje. Gauti tokia stipendija yra labai sunku, bet ji pristatė skaidres savo audinių, kai mokėsi 3 mėnesius pas A. ir A. Tamošaičius. "New York Folkloric Society News letter" atspausdino straipsnį apie jos studijas ir Komisija ją kontaktavusi, pasiūlė duoti prašymą gauti antrai stipendijai.

Ji pati yra išgijusi dideles stakles, ir gavo vienas mažesnes. Ji nori išausti kiekvienos Lietuvos srities po autentišką drabužį. Skundėsi, kad labai sunku gauti tikrai plonų vilnonių siūlų, kurie gražiai atrodo. Kuo daugiau audžia, tuo jai darosi įdomiau spręsti visokias su tuo susi-

jusias problemas. Patinka visos spalvos ir labai įdomu jas derinti. Reikia pažymėti, kad Aldona Rygelytė yra Vlodo Pūtvio anūkė.

Be šių jaunų merginų, šią vasarą dar mokėsi Gražina Urbonienė, Marija Girčienė. Iš viso per vasaras yra mokiusios apie 50.

Lietuvių Tautodailės Instituto rėmuose galima daug ko išmokyti. Medžio drožinių meno, odos dirbinių irgi galima pramokti, tačiau tos srities nei vyrų, nei moterų mokinių kol kas dar neužklysta. Įdomu, kodėl? Ypatingai jaunimas, kuris praleidžia stovyklose kūrybiškai laiką, galėtų jį dar pagerinti, įjungdami į savo programas lietuvių liaudies dailės pažinimą ir praktišką jų vykdymą šalia juostų audimo, kuriuo ypatingai skautės pasižymi. O kur skautai ir skautukai?/.

Jaunosios audėjoms likime ko geriausios atėties ir daug raštų bei gerų siūlų. (NEPRIKLAUSOMA LIETUVA)

BALTIC BAKERY

4627 SOUTH HERMITAGE AVE Chicago, Illinois
Tel. LA 3-1510

2616 WEST 69th STREET Chicago, Illinois
Savininkas JUOŽAS ANKUS Tel. 737-6784

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!
5 1/2%
Interest
Paid and Compounded Quarterly

see us for **HOME financing.**
AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILL. 60608 Hours: Mon. - Fri. 9-4
Thur. 9-8, Sat. 9-1
PETER KAZANAUSKAS, Pres. Tel. 847 - 7747
SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905

**Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKA-EVANS**

Laidojame iš
2424 W. 69th Street
737-8600

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktorai

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street
Telef.: GROvehill 6-2345-6
1410 South 50th Avenue. Cicero
Telef.: TOWNhall 3-2108-9

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Aikitė Automobiliams Statyti